

LRFs remissyttrande gällande vattenvårdsplan för Vättern

Vättern och dess tillflöden är viktiga ur många perspektiv för LRFs medlemmar, som dricksvattenreservoar, recipient för överskottsvatten, för rekreation, som en förutsättning för viss affärsverksamhet osv. Förbunden runt sjön sätter därför värde på att Vätternvårdsförbundet tar fram kunskap och beslutsunderlag som säkerställer Vätterns många värden. Det är viktigt att Vätternvårdsförbundets arbete inte blir en förlängning av myndighetsuppdrag, utan att förbundets oberoende ställningen kan vidmakthållas. Så länge som vetenskaplighet och oberoende råder utgör planen och arbetet i övrigt ett betydelsefullt underlag.

LRF i Östergötland, Örebro län och Västra Sverige lämnar härmed nedanstående synpunkter på vattenvårdsplanen för Vättern.

A. Begränsad klimatpåverkan

Sid 20-21, delmål 1

Planen föreslår ekologiskt funktionella kantzoner och utrivning av dammar som åtgärder för att minska solinstrålningens inverkan på temperaturen i Vätterns tillflöden.

Enligt den vägledning som HaV har tagit fram för hur ekologiskt funktionella kantzoner ska se ut kommer denna åtgärd få långtgående konsekvenser för jordbrukslandskapet. Stora arealer jordbruksmark kommer att tas i anspråk och ytterligare åkermark kommer på sikt inte att kunna brukas pga försumpning. Detta eftersom markavvattningen inte kommer att kunna underhållas, vilket också kan komma att leda till ökat närsaltläckage. SJV och HaV publicerade i somras en rapport (Nationell strategi för prioritering av vattenåtgärder i jordbruket) där de har studerat effekterna av ekologiskt funktionella kantzoner och myndigheternas slutsatser är att dessa får långtgående konsekvenser för jordbrukslandskapet. De föreslår därför i stor utsträckning undantag för kraftigt

WOLGAST BROBERG, ÅSA, Asa.Wolgast.Broberg@lrf.se

modifierade vatten i jordbrukslandskapet. LRF uppfattar heller inte att definitionen för hur ekologiskt funktionella kantzoner ska se ut är helt klarlagd.

Eftersom miljömålet bedöms vara uppfyllt och att det råder mycket oklarheter om genomförande och effekter för jordbrukslandskapet anser LRF att åtgärden om ekologiskt funktionella kantzoner ska utgå i vattenvårdsplanen.

B. Bara naturlig försurning

Sid 33, utfall indikator 7

Det behöver förtydligas att indikatorn endast följer upp kalkning i vatten. Kalkning av jordbruksmark är omfattande, och om förslaget på obligatorisk strukturkalkning går igenom ökar verksamheten dessutom betydligt framöver.

C. Giftpri miljö

Sid 45-46, delmål 4 samt sid 50-51, delmål 8

Beskrivningarna stämmer inte överens och behöver därför utvecklas. Enligt beskrivningen under delmål 4 görs bedömningen att metallbelastningen i sedimenten är ”rimlig”, medan delmål 8 beskriver ett tydligt miljöproblem med sedimenten i Norra Vättern.

D. Ingen övergödning

Sid 70, förslag till ny indikator

Det är positivt att indikatorn använder jord- och skogsbruksmark som benämning. Det behöver dock i texten förtydligas att ytterligare svårigheter i uppföljningen är dels att modellberäkningarna innehåller osäkra antaganden och dels att läckaget i mycket hög utsträckning snarare samvarierar med vattenflödet än med brukningsmetoderna.

sid 74, utfall indikator 7

De uppgifter som använts för att följa upp bedömningen är inte relevanta eller heltäckande. Det finns många fysiska åtgärder i landskapet som begränsar vattnets uppehållstid, t ex fleråriga vallar och betesmarker, annan vintergrön mark, skyddszoner, buskage, fördröjningsmagasin för vatten från hårdgjorda ytor, våtmarker, bevuxna trädor mm. Andra åtgärder kan vara mer relevanta för att begränsa näringsläckage, t ex optimering av gödselgivor, spridningsteknik för gödsel, strukturförbättrande åtgärder och underhåll av markavvattnings-

Dnr dnr

2015-09-15

anläggningar. Anslutningen till miljöstödet spelar inte vad som sker i landskapet, varför indikatorn föreslås helt utgå från bedömningen. Den nya indikatorn, anlagda våtmarker, behöver dessutom omformuleras till att spegla hur mycket våtmark som finns, i stället för en siffra på nyanläggningen.

sid 75, tabell 31, åtgärd 3

Åtgärden är genomförd, pågår löpande och bör kryssas. Greppa Näringen har stor spridning i främst Västra Götalands län och Östergötland, men finns även för företag i Örebro län och Jönköpings län. Även utan rådgivningskampanjens finansiering sker en löpande anpassning av gödselgivorna till grödans behov. Fokus för arbetet på gårdarna är att gödsling endast ska ske för grödans behov, så att läckaget till omgivande mark och vatten begränsas och fältinsatsen blir ekonomiskt optimerad.

S 76, delmål 6

Indikator 7 bör utgå, se ovan.

E. Levande sjöar och vattendrag**S 78, delmål 1**

Delmålet anger att en målsättning är att Vätterns vatten utgör en viktig dricksvattenresurs med god kvalitet. Målet bör omformuleras till:

Vattnet i Vättern håller god dricksvattenkvalitet.

Att vattnet är viktigt som dricksvattenresurs hör till bakgrundstexten och bör inte vara ett miljömål. Det är själva kvaliteten som är relevant att utvärdera och målet behöver renodlas.

sid 80, delmål 2

Målet att skapa fria vandringsvägar för fisk i alla tillrinnande vattendrag är omdiskuterat och behöver i varje enskilt fall balanseras mot betydelsen av vandringshindret, nyttan av fiskens möjligheter och dessutom avvägas mot kostnaderna för att åtgärda hindret. LRF ställer sig tveksam till bedömningen att målet är nära. Enligt LRFs uppfattning behöver beskrivningen utvecklas med avseende på komplexiteten att åtgärda vandringshinder och dessutom behöver målet nyanseras. LRF föreslår följande omformulering:

Merparten av vattendrag som nyttjas för uppvandrande fisk för fortplantning medger reproduktion upp till första naturliga vandringshindret.

Dnr dnr

2015-09-15

sid 86, delmål 6

Tillgänglighet för friluftsliv hör inte hemma under Levande sjöar och vattendrag. Tillgängligheten utvärderas heller inte. Målet bör omformuleras till:

De särskilda naturvärdena som finns i strandzonen utreds och får ej minska.

sid 95

Vattenplanen bör även uppmärksamma vägsaltets betydelse för ökat fosforläckage från mark i närheten av saltade vägar.

sid 96, åtgärd 4

Jord- och skogsbruket har kommit långt med att etablera skyddszoner mot vatten, dels genom frivilla miljöstödsåtaganden (bl a stöd till träda, skyddszoner och fånggrödor), dels åtgärder drivna av lagstiftning (minimum 2 meter gödslingsfri zon samt minst 6 meter sprutfri zon för åkermark som gränisar mot vatten) och dels åtgärder knutna till förekommande certifieringar (PEFC och FSC i skogen, IP-odling i trädgård, ekocertifieringar, Svenskt sigill osv). Åtgärden bör kryssas.

sid 96, åtgärd 13

Åtgärden bör, enligt ovan, omformuleras till:

Vägsaltning optimeras och åtgärder finns för att hindra vägsalt från att påverka Vättern, dess tillflöden samt strukturskada omgivande mark.

sid 96, åtgärd 14

Åtgärden bör omformuleras till:

Artificiella vandringshinder är karterade och inrättandet av fiskpassager underlättas.

sid 97, delmål 1, 2 och 4

Målen bör omformuleras, se ovan.

F. Ett rikt växt- och djurliv**Sid 139, delmål 10**

Delmål 10 täcks av övriga väl beskrivna och dokumenterade delmål i vattenplanen och bör därför utgå helt. Delmål 10 i vattenplanen föregår vattenmyndighetens beslut om önskad status i Vätterns bassänger. Det är t ex möjligt att beslutet kan komma att innehålla olika undantag. Delmålet är också

Dnr dnr

2015-09-15

otydligt beskrivet, i avseende på vilken eller vilka områden som delmålet gäller. Därtill är målet alltför omfattande då det samlar en mängd parametrar och åtgärder i ett administrativt begrepp baserat på Naturvårdsverkets bedömningsgrunder och tjänstemäns ”expertutlåtanden”.

sid 141-142, delmål 12

Se ovan (s 80, delmål 2). Målet föreslås omformuleras till:

Arter har sina livsmiljöer och merparten av spridningsvägarna säkerställda.

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Per Willén

Peter Borring

Sofia Karlsson

LRF Örebro

LRF Östergötland

LRF Västra Götaland